

SLOVENSKI NAROD.

Izbaja vsak dan zvezči nedelje in praznike ter velja po pošti prejemam za avstro-ograke dežele za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četr leta 6 K 50 h, za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četr leta 6 K, za en mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, plača za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četr leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 90 h. — Za Nemčijo celo leto 28 K. Za vse druge dežele in Ameriko celo leto 30 K. — Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznalila se plačuje od piterostopne petit-vrste po 14 h, če se oznanila tiska enkrat, po 12 h, če se tiska dvakrat in po 10 h, če se tiska trikrat ali večkrat.

— Dopsi naj se izvole frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upraviteljstvo je v Knafliovih ulicah št. 5. — Upravnosti naj se blagovoljno pošiljati naročnine, reklamacije, oznalila, t. j. administrativne stvari.

Uredništva telefon št. 34.

Pozamejao številko po 10 h.

U resnih časih.

Težki časi so nastali za slovenski narod. Zdi se človeku, kakor bi gotovi krogri sedaj divjali z namenom, pripaviti Slovence v tak obup, da bi storili kake nepremišljenosti. Naj se nihče ne da zapeljati. Ohramiti je treba tretnost. V državnem in v deželnem zboru se bo že napravil obračun.

Konfiskacijska praksa.

Divjanje oblastnikov občuti poselno narodno časopisje. Konfiskacijske zadnjih tednov so eklatantni dokaz, da postava nima nobene veljave v Avstriji in da vlad le samovoljnost. Posebnega zaupanja v pravčnost avstrijskih oblastnikov takoj nismo nikdar imeli. Zdaj je izginil tudi zadnji sled zaupnosti. Vemo zdaj, da je pravica v Avstriji le delka nemščina, zlasti z nami pa se dela kakor s heloti. Nemci smo vse. Nemško časopisje sme divjati kakor hoče; svobodno smo hujskati na naj-infamnejši način, lagati in obrekovati kolikor hoče, divjati kakor se mu zljubi. Višjesodni predsednik Pittreich je sotrudnik »Tagespost«, višji državni pravnik Amschl pa pisarji »Grazer Tagblatt«, da bo že on skrbel za primerne obsodbe v Ljubljani. Taki ljudje naj bi bili vredni zaupanja? Vemo, da je vse strupeno-nemškutarskega duha, kar je zbranega okrog graškega nadodsida in da je tudi »pravica«, ki jo tam delo, strankarska. V obraz jem povemo tem ljudem, da nimamo čisto nič zaupanja do njih, ker so nemško-nacionalni fanatiki in jih ta fanatizem vodi pri vsem njihovem delovanju. Konfiskacijska praksa, ki je zdaj uveljana, se ne naslanja na postavo, marveč izvira iz namene, zamašiti nam usta, da bi se ne mogli braniti. Razloček med konfiskacijsko praksijo v Ljubljani in v Gradeu. Celju in Celovcu kriči do neba. Mi pa se ne damo ugnati, nas tudi Prade-Schwarz-Pittreich-Amschlova kompanija ne bo ugnala. In če nas tisoč-krat konfiscirajo — resnica mora na dan.

Austrijska pravica.

Kakšna je pravica v Avstriji, to kaže govor vojnega ministra Schön-aicha na pojasnila poslanca Klofača in Korošca. Minister je nalagan. Minister trdi, da je bil oddelek Mayerja napaden s kamni, obmetan z opekami in čašami in da je bil vsled tega prisiljen in opravičen streljati. To je gorostnsa, to je nesramna laž, izmišljena v namen, da se morile obvarujejo zasljeni kazni. Jemljemo pa na znanje, da minister ne bo ničesar storil zoper morilee in da je solidaren z njimi.

»Grazer Tagblatt«

napada danes vladnega policijskega svetnika g. Wratschka, ker je v zadevi inženirja Prelovška pod prsego izpovedal — resneo.

Orožniški kot prite.

V kritičnih dneh so orožniki artovali vsakega, kdor jim je prišel v roke. Naj je kaj storil, ali naj ni ničesar storil — orožniki so ga zgrabili in ga vlekli na sodnijo. In potem so napravili ovadbo in nič se niso menili za to, je li ovadba utemeljena ali ne. Z največjo brezvestnostjo so delali žandarji ovadbe in so hoteli vsakega v ječo spraviti samo zato, da bi dosegli z odsodo nekako opravičenje njih lahkomiselnih aretacij. Glavna pomoč pri tem jim je sklicevanje na službeno prisego. Klasičen zgled za orožniško postopanje je nemškutarski žandar Jellenz. Ta človek je v zadevi inženirja Prelovška pod prsego trdil stvari, ki so nenesnične, kar je pokazala izpoved cele vrste drugih pric, ki jim gre pač nekaj več vere kakor bivšemu haus-knechtu Jellenzu. Nedolžnost Prelov-

škova in neutemeljenost žandarske ovadbe se je tako sijajno izkašala, da bi moral Jellenz takoj priti v preiskavo zaradi hudodelstva krivega pričevanja. To pa se seveda ne zgodilo. Skrbeli bodo za to že Jellenzovi patroni. Toda javnost si mora zapomniti ta slučaj, ki je v tako svetlo luč postavila vrednost žandarske priskege.

„Buren.“

V žandarski ovadbi zaradi inženirja Prelovška je bilo rečeno, da je Prelovšek klical »Schnute, Schweine, Buren«. Obravnava je pokazala, da je to izmišljeno, od konca do kraja izmišljeno. Ta izmišljotina je pa tudisama ob sebi bedasta. Neumnost te izmišljotine priča, da si jo je izmisil simpel človek, ki ni zadost počuhen, da bi si mogel izmisli kaj verjetnejšega. Že to je bedasto, da bo kdo v nemškem jeziku hrulil žandarje. To bi gotovo nikomur ne prišlo na misel. Še nemških soldatov ni nihče zmerjal v nemškem jeziku! In pa beseda »Buren!« To je »psovka«, ki je še živa duša ni slišala, to je beseda, ki jo za psovko vendar nihče ne bo rabil, saj je vsakdo le simpatiziral z junashkimi Buri. Žandar Jellenz je s to izmišljotino pokazal, ne da je skrajno hudoben, nego tudi, da je bedast človek.

Orožniški pri demonstracijah.

Včasih so ljudje mislili, da so orožniki elitna trupa. V kritičnih dneh, ki jih je preživel Ljubljana, se je pokazalo, da je bilo to mnenje napačno.

Pokazalo se je predvsem, da ni pravega soglasja med vladnim organom in med orožništvom in da so orožniki postopali čisto samovoljno, ne da bi se zmenili za pooblaščenca deželnne vlade. Kadar ima skrb za javni mir organ vlade, tedaj so imani orožniki za asistenco. Orožniški imajo izpolnjevati povelja vladnega organa, sicer pa molčati. Naj bo žandar polkovnik ali prostak — vladnemu organu se ima pokrovati brez pogojno. A kaj smo videli. Na večer aretacije je žandarski ritmojster Lelleck direktno kljuboval poveljem vladnega organa. Policijski svetnik Wratschko je bil žandarjem ukazal, naj ostane pred Auerjevo hišo, da pa je šel v vežo in v gostilno, da zagotovi mir. V veži je bilo več ljudi, ki so bili tako razburjeni. Svetnik Wratschko, ki je že pri različnih demonstracijah s svojim taktnim postopanjem več dosegel, kakor vsoorožniki s svojo brutalnostjo, je pač prav sodil položaj, ko je menil, da je bolje, če sam napravi red, kakor da bi orožnike jemal seboj. Lahko bi se bila zgoda velika nesreča, če bi bili orožniki intervenirali. Saj je sploh samo slučaj, da se nesreča ni zgodila. Med tem, ko je svetnik Wratschko res imel uspeh in je sam napravil red, je ritmojster Lelleck z žandarji prilomastil v gostilno, dasi ga ni nihče klical in dasi je imel povelje, ostati pred hišo. Čemu je Lelleck s svojimi žandarji prilomastil v gostilno? Pri sodniji se je Lelleck izgovarjal, da je prišel v — varstvo svetnika Wratschka. To je že preneumno. Svetnika Wratschka pozna vsak otrok, vsakdo ve, da je svetnik Wratschko ne le natančen, nego tudi preudaren uradnik, ki iz hudobije še nikdar ni ničesar storil. Sitna je služba policijskega svetnika ali gosp. Wratschko jo je vedno izvrševal taktno in pametno. Imel je svetnik Wratschko že pri nebroj konfliktih intervenirati, a vselej je to storil taktno in obzirno in vselej z uspehom. Svetnik Wratschko ne potrebuje v Ljubljani nobenega varstva, ker nemu ne bo nihče nič zalega storil. Ritmojster Lelleck se je pač izgovarjal, da bi s tem opral svoje predzorne postopanje. Kako puhel je Lelleck izgovor, svedoči to, da je Lelleck poklical v »varstvo« svetnika Wratschka tudi Belgijke, ki jih je vodil mladi uganjali, daje slutiti, kaj počenjajo

imel že konflikte in čigar nastop bi bil lahko provzročil največjo nesrečo. Očividno je, da je Lelleck s svojo nepokornostjo poveljem vladnega organa hotel izvzeti izred, a ker se mu to že ni posrečilo, pa da brez vzroka artovali Prelovška.

Orožniške surovosti.

V kritičnih dneh se je pokazala sirovost v brutalnost različnih žandarjev v pravi luč. Revez, kdor je prišel v dotiko z žandarji. Pri obravnavi inženirja Prelovška je zagovoril opetovan poskus pripraviti vriče do tega, da bi izpovedal, kako so orožniški ravnali s Prelovškom, toda predsednik g. Pajk tega absolutno ni pripustil, pač ker se je po vse pravice bal, da pridejo na dan nezaščiteni škandal. Orožniški se ravnali s Prelovškom z zverinsko sirovostjo. Samo »als ärgsten Schreier« so ga aretilari — potem pa so ga davili, ga uklenili, ga suvali in ga pehal, dasi se ni čisto nič zoperstavljal. Še z največjim razbojnikom se tako ne ravna, kakor so s Prelovškom ravnali ti zverinsko brutalni žandarji, ki jih je komandiral ritmojster Lelleck.

Orožniški oficirji.

V dnevih ljubljanskih demonstracij se je poleg tragičnih dogodkov primerilo tudi marsikaj smešnega. Med smešnosti spada tudi gorstasna »wichtigmacherei« žandarskih oficirjev. 25 orožnikov je letalo po Ljubljani kakor bi-hotelji dokazati, da izgube glavo in pamet, če nimajo opraviti z berači in s pijanci. In teh 25 žandarjev so komandirali en polkovnik, dva ritmojstra in še par drugih oficirjev. To je bilo nadvse smešno, posebno ker je vsak oficir hotel kaj drugega. En star stražarjev bi bil bolje opravil, kakor vsemi ti oficirji, ki še prve svoje dolnosti niso izpolnjevali, namreč niso poznali nobene discipline. Žandarji in njih oficirji so bili dani vladnemu komisarju za asistenco in njih dolžnost je bila, držati jezik za zombini in storiti, kar jim vladni komisari ukaže. Pa kaj smo videli? Da ti oficirji nimajo nobene discipline. Vsač je hotel komandirati, in še vsak po svoji glavi, dasi ve ves svet, da med žandarskimi oficirji ni bilo še nikoli nobenega talenta. Talentom so pri vojakih odprte druge kariere in gredo k žandarjem samo oficirji, ki so že izgubili vse upanje, da bi pri drugi branši naprej prišli. A ne le niso discipline, tudi nič razsodnosti nimajo ti možje. Le naskakovati, le divjati, aretirati, pobijati, klati, moreti so hoteli. Žejnji so bili krv. Gorivo je iz njih besno narodno sovraščvo. Vsi ti Riedlingerji, Bregenzerji, Lellecki in kakor se že zovejo, so sami strupeni nemški nacionalci, in to jim je doalo potrebnega ognja za njih divjanje v kritičnih dneh. Ti ljudje služujejo v slovenski deželi, imajo opravka s slovenskim ljudstvom, pa nobeden ni zmožen slovenske besede. Ti ljudje bi moralni znati jezik prebivalstva, pa niso vstanu se pogovoriti s kakim človekom. Saj smo jih videli, v dnevih demonstracij, ko so svojevoljno posegali v delokrog vladnega komisarja. Nemški so vpili na razburjene Slovence in jih s tem dražili ali pa so kakega četovodijo poklicali, da je njih modre ukaze raztolmačil ljudem. Sama brezglava »wichtigmacheria« je bilatah oficirjev. Res, pravata se, da so bili ljudje pametnejši od teh žandarskih oficirjev in se niso dali pripraviti v jazo. Na stotine ljudi bi bilo prišlo v nesrečo in ob življenje, ko bi ljudje ne bili ohranili mirno kri spričo bedastega, provokatoričnega, nesramnega postopanja žandarskih oficirjev. Ti ljudje so pokazali svojo popolno nezmožnost za svoj poklic, pokazali so samo, da so brezglavi, nesposobni, prepotentni, sirov in nasihi. Taki ljudje so največja nevarnost za javni mir in red. Kar so v Ljubljani uganjali, daje slutiti, kaj počenjajo

šele na deželi. No, v deželnem zboru bo prilika z njimi temeljito obračunati.

Državni pravnik Trenz.

Ljubljanski državni pravnik Trenz je zapustil svoje mesto in prosil za upokojenje. Storil je to, ker je hotel svojo službo tudi po 20. septembringu izvrševati lojalno, pošteno in nepristransko, kakor jo je poprej. Državni pravnik Trenz je hotel imeti v rokah samo meč pravice in tega meča ni hotel zlorabit za osvetvo. To pa so od njega zahtevali. Državni nadpravnik Amschl v Gradeu je zagrizen nemški nacionalec in je bombardiral državnega pravdnika Trenza z ukori in naročili, ker je Trenz postal tako, kakor zahteva njegova dolžnost in ne tako, kakor je zahteval »Grazer Tagblatt«. Iz ukazov državnega nadpravdnika Amschla ni govorilo pravno prepričanje, marveč strankarski fanaticizm in nacionalna sovraščnost. Čast in vest nista dopuščala državnemu pravniku Trenzu, da bi igral takega rabi, kakor so v Gradeu od njega zahtevali in zato jim je vrgel službo pred noge, je nemudoma odložil svoj urad in prosil za upokojenje. Državni pravnik Trenz je po rojstvu in po mišljenu Nemec, a pravčen mož. Služil je častno dolga leta in na starost si svoje časti ni hotel s krivčnostjo omazevali, nego je rajši odstopil, dasi je znano, da je bil določen za najvišjo justično službo na Kranjskem. Rajši se je vsemu odpovedal, kakor da bi se bil dal zlorabit za nemškonacionalno osvetvo nad Slovenci.

Preiskava radi umorov

20. septembra

je v resnicu ustavljen, iz česar izhaja, da dotednih vojaških oseb ne zadele nobena kazens. Predenimo si se enkrat krvavi dogodek 20. septembra. Vojaštvu je bilo dano kot asistence vladnemu organu dr. Mathiasu. Oddalek, ki mu je stal na čelu lajtnant Mayer, je imel stati pri Prešernovem spomeniku. Toda ta oddalek je, da bi bil imel kak vzrok in ne da bi bil imel dovoljenje, zapustil svojevoljno svoje mesto, je stekel čez most na Pogačarjev trg in brez vzroka streljal na mirne ljudi, ne v salvi, nego posamično. Iz golega nemško - nacionalnega sovraščva so vojaki streljali na ljudi, kakor se na brakadi streljajo zaceji. Zgodil se je pravi umor. Krivda vojaštvu je po pričah, vzvišenih nad vsak dvom, tako jasno dognana, da o tem ni treba izgubljati besed. V primeri s tem umorom in s klanjem, ki se je uprizorilo 20. septembra, je razbitje šip in snetje nekaterih napisov prava otročarija. Toda ljudje, ki imajo v Avstriji javno oblast v rokah, so sami zagrizeni in strupeni sovraščni slovenskega naroda. Ti ljudje zdaj preganjajo vse mogoče ljudi, kot največje hudo delce zaradi par šip in napisov in jih drži cele tedne v ječah — med tem ko vojaški morilev ne zadene nobena kazens. Pravi se, da se mora s strogi kaznimi zaradi razbitja šip in snetja napisov dati zadodčenja žaljeni pravici. Toda pravico je storjeno klanjan in ubijanje še v veliko večji meri razčililo, in tu bi se moral najprej dati zadodčenje. Za civilista kakor za vojaka doloka kazensko pravo v slučaju umora smrt na vešalih. Krivda zastran umora je dognana, toda zaslужena sodba se ne izreče. Preiskava je ustavljena — morilev sploh ne zadene nobena kazens. Slučaj nas uči, da je nemškim vojakom brez kazni dovoljeno streljati na nedolžne ljudi, če so ti Slovenci. V Avstriji je Slovenc »vogelfrei«. Naravno je, da so se tini nauki globoko vtisnili v vsako slovensko srce. Postopanje države proti slovenskemu narodu je jasno kakor beli dan pokazalo, da smo brezpravni helote, ki snemo davke plačevati in svojo kri prelivati, sicer pa ravna-

jo z nami kakor s psi. V svoji brezmejni poniznosti smo to doslej prenašali, v prihodnje pa ne bomo več. Dokler ne dobimo popolnega zadodčenja za umore 20. septembra, se čutimo odvezane vseh patrijotičnih dolžnosti, saj ima take dolžnosti samo, kdor ima tudi primerne pravice. Sači ni morda kdor ve kako daleč tisti čas, ko bo država potrebovala Slovence in ko bomo zopet slišali vabljajo. Ljubi Slovene, kliče vas Avstrija. In tedaj bomo ostali gluhi in vicali bomo državi v spomin 20. septembra, ono noč, ko so si nemški vojaki iz naročne besnosti morili in klali nedolžne Slovence, država pa načela za to krvoprelitje ni dala nobenega zadodčenja.

Dvojni svetnik marki Gozani

je »landesfürstlicher Kommissär« pri »Kranjski hranilnici«, pa nam se do danes ni pojashi, pod katerim kontom zaračunava »Kranjska hranilnica« plače šilverajnskih učiteljev. Marki Gozani molči, ker mora molčati, kakor je moral izdati škandalozno izjavo, s katero je hotela in hčče »Kranjska hranilnica« spraviti nepoučeno občinstvo v zmoto. Komaj se je posušila tinta na Gozanijev podpis, da plemeniti marki prosil za upokojenje. Storil je to, ker neče biti odgovoren pred deželnim zborom za to izjavo. S tem je pa marki Gozani, četudi nehot, obsočil vse vladno početje zastran »Kranjske hranilnice« in javno pokazal, da je bila tista izjava prisiljena. V takih časih, kakršni so sedaj, se visok uradnik, ki mora vedeti, da ga bo deželnki zbor poklical na odgovor, ne umakne s svojega mesta, dokler ni dotočna zadeva dognana. Marki Gozani je pa podpisal izjavo potem — vrgel

nost, da nadzoruje obiskovalce nemških trgovcev in obrtnikov. Nemec je treba izstradati. Nalezli so se mnogo masti, a če bodo Slovenci dosledni, se bo ta mast kmalu izgubila. Ti ošabni ljudje morajo činiti, da jih Slovenci redimo; če bodo spoznali, da so samo od nas odvisni, bodo kmalu sprevideli, kako se morajo obnavlji. V prvi vrsti je bojkotirati tiste Nemee, ki so člani kateregakoli nemškega društva, torej »Südmark«, »Casine«, »Schulvereina«, »Filharmonične društva« in »Teaterverein«.

Omejevali se pa ni samo na trgovcev in na obrtnike. Posebno pažljivo je posvečevati nemškim uradnikom in profesorjem. Ti so voditelji nemškega boja zoper Slovence. Mnogo let smo Slovenci še dosti dobro izhajali z nemškimi trgovci in obrtniki. Selo nemški uradniki in profesorji so trgovcev in obrtnike naščevali, da jih je prevzel furor teutonius.

Ta furor jim moramo iztepiti in naučiti moramo vse nemštvu tiste poniznosti, ki pristoja ljudem, ki žive od milosti Slovencev.

Zmaga sicer ne bo lahka, a odvisna je samo od naše volje, od naše značajnosti in doslednosti. Klin s klimom, zob za zob, kdo tepe, tegat tepo. Boj nemštvu mora biti vsestranski. Brez pardona se mora vršiti ta boj na gospodarskem, na političnem in na socialnem polju. Kdo se ne uklopi, naj pade.

Kranjska hranilnica.

Slovenci so izgubili zaupanje v ta zavod in izgubili so zaupanje že tudi Nemci. Povprek dvignejo ljudje po 100.000 K na dan. »Kranjska hranilnica« je vsled tega v vedno večjih zadregah za denar. Sila je tako velika, da že najbolje stojecim trgovcem odpoveduje kredit, samo da pride do denarja. Nemškatarska vlada se sveda hudo boji za profite, s katerimi je »Kranjska hranilnica« doslej polnila nemškatarske žeppe. Ker sta vladna uradnika Gozani in Kremenšek imela čelo, izdati izjavno, v kateri trdita, da je »Kranjska hranilnica« popolnoma varna in da vlada v njej vzorni red, naj nam bo dovoljeno skromno vprašanje: Svoj čas je bil blagajnik nemškatarske »Kranjske hranilnice«, Prisnit, obsojen na tri leta težke ječe, ker je pokradel v hranilnici velikansko vsto denarja. Tudi takrat je bil neki vladni svetnik »landesfürstlicher Kommissär« pri »Kranjski hranilnici« kakor je zdal Gozani, tudi takrat je vlada nadzorovala hranilnico, kakor zdaj, tudi takrat je trdila, da vlada v hranilnici vzoren red in da je hranilnica popolnoma varna — blagajnik Prisnit pa je med tem kradel na debelo in na drobno, kradel stotake in tisočake, ponarejal knjige in podpise, vzliči tistem »redu«, ki ga je jamčilo vladno nadzorstvo in vzlje »varnosti«, na katero je vlada prisegala.

Napisl.

Ce bi se kdo v Gradcu osmelil razobesiti slovenski napis, ga še isto uro ubijejo. V Gradcu se na cesti niti slovenski govoriti ne sme. Sploh je tam nevarno za življenje, če kdo izda, da ni Nemec. Ne želimo, da bi kdaj zavladale v Ljubljani take razmere, kakor so v Gradcu. Eno pa moramo zahtevati. Nemški in dvojezični napisi morajo izginuti iz Ljubljane. Kdo hoče v Ljubljani živeti, mora respektirati slovenski značaj Ljubljane in Kranjske sploh. Nemški in dvojezični napisi nimajo nobene eksistencne pravice pri nas. Kdor ima, ta hoče z njimi žaliti in provocirati Slovence, in proti takemu človeku se je treba bojevati s podvodenim brezobzirnostjo.

Brivec Fettich - Frankheim je koj, ko so žandarski bajoneti napravili mir, zopet razobesil dvojezične napis. S tem hoče pokazati, da ne mara Slovencev in Slovence. Naj slovenske dame skrbe, da ostane njegov damski salon samo za nemčurke.

Glavna tabačna zalogha ima samonemški napis, med tem ko finančno ravnateljstvo slovenske trgovante sili, naj napravijo dvojezične napis. To je pristno avstrijska pravica.

C. C. Holzer

se glasi trgovska firma na Dunajskih cestih, ki tudi zaslubi, da se ji posveti primerna pažnja. Ta firma je nemčurska. Stari Holzer, ki je s strganimi hlačami prisel v Ljubljano, je na dvorišču male hiše, ki je stala tam, kjer je zdaj kavarna »Evropa«, kuhal šnops in si je s šnopsom napravil premoženje. Njegova hči je v mladih letih še hodila na čitalniške plesne. Zdaj je seveda zagrizena nemškatarica. Glavno delo njene trgovine je kupčija s šnopsom. Zavedni Notranje dajejo trgovini največ dobitka, posebno Loška dolina, Rakek, Cerkevica in Lož. Firma C. C. Holzer razširja po deželi celo svete podobe, na katerih je reklama za Holzerjev šnops. Ošabna lastnica te trgovine pa ni

hvaležna, da pijo Slovenci njen ostndni šnops. To se je pokazalo v dnevnih nemirov. Ko so neke gospe pred pijanimi dragonce pribežale v vežo te trgovine, jih je lastnica sirov podila iz veže med dragonce in klicala orožnike, naj te gospe vrnjejo. To je sirovost, kakršne je zmožna pač sama ta baba, ki ji pravijo Holzerjeva »snapsapotekarca«.

Kdo zumente se sum . . .

Slovenski jezik je naša prva svinja. Z ljubeznijo so ga naši predniki gojili in razvijali, da je postal krasen, mogočen in sladek izraz naše duše. Ljubiti ta jezik in mu dajati kar mogoče največ veljave v vsem življenju, to spada med poglavite dolžnosti vsakega naravnega človeka. Kdo se po tem ne ravna, je slab Slovence in ni vreden zaupanja. Resničnega Slovence spoznas po tem, kako veljavo daje slovenskemu jeziku. Minoli so časi prizanesljivosti in narodne mladosti in nikdar več se ne smejo vrniti. Kdo ne govori na slovenski zemlji povsed in edino slovenski, izvzet je le slučaj neizogibne potrebe ali dolžnosti, kdo svojih otrok ne vzgaja v slovenskem jeziku in v slovenskem duhu, kdo se pri vsem svojem poslovanju brez potrebe ne poslužuje slovenskega jezika, ta je sumljiv, da je narodni izdajalec. Življenske razmere nanesajo, da so različni ljudje prisiljeni govoriti nemški. Na primer v uradu itd. Toda povsed, koder je človek nedovisen, mora kot pošten Slovenec rabiti slovenski jezik. Kdo brez potrebe proti temu greši, zaslubi, da se ga smatra kot sumljivega človeka, ki se ga pošten narodnjak izogiblje, keder more.

Vladni svetnik Kaltenegger na Izletu.

Z Gorenjskega se nam piše: »Kaltenegger, der Deutschen Kultur Träger« — tako smo svoj čas peli o očetu, tako pojemo daneslahko o sinu. Oče je bil Dežmanov intimus, sin je pa tisti, ki stopnje za njim pobira. Pa kakor v dejanjih, tako v besedah. Saj se gorenjski kmetje še prav dobro spominjamo kolesarske afere, katero je ta gospod imel svoj čas, ko je glavaril v Radovljici. Capito? V nedeljo, dne 18. t. m. je prijedral g. Oskar vitez Kaltenegger, c. kr. vladni svetnik in referent za uk in bogočastje nekam na Gorenjsko in poiskal kreplila in zdravila za svoje in svoje spremljevalke telesne potrebe. Nihče mu tega ne zavida. Predvsem se mora poudarjati, da je nam kmetom znan pregovor: »Kmet je pijan, gospoda je pa heiter gestimmt.« »Ja, Bauer, das ist was anderes!« je rekel kulturtreterjev intimus Krol Deschmann.

Toda k stvari. »Si vivis Roma, Romano vivito more.« Gospod referent za uk in bogočastje naravski mora, da razume slovenski jezik, ker sicer misli, da Bog ne daje odsihob več tudi pameti, komur je podelil visok in masten činovni razred. Toda gospod šolski referent ni respektiral slovenskih tal, na kajih je svoje telo krepčal, nego je s svojo nemško govorico v gostilni, polni slovenskih kmetov, izzival navzoče slovenske goste, kar je vsekako žalilo naše slovensko uho. Užaljeni, da gospod, na čisto slovenskih tleh, oblastno po nemški govoranči, smo navzoči kmetje dali svojemu ogorčenju duška v mirnih besedah, ki so veljale za opomin z ozirom na ljubljanske dogode: »Nemški ni treba, tukaj se slovensko govor.« Nato se je pa gospod šolski referent, ki mora znati slovenski in, ki mora imeti toliko takata, da v teh žalostnih časih ne bi smel z nemško govorico izzivati slovenskega prebivalstva, povpel do ironiziranja nas navzočih mirnih kmečkih gostov, rekoč k svoji spremjevalki: Hörst du das Philosophieren der besoffenen slovenischen Bauern? No, z besedo Philosophieren je pač hotel reči »Dummheit« ali kaj sličnega, ker mi odsluženi vojaki smo se najmanj toliko nemški naučili, kakor gospod šolski referent slovenski in smo tudi takoj vedeli, da si visoki gospod dovoljuje šaliti s slovenskimi kmeti. Toda take šale in ironiziranja naj gospod v bodoče opušča, ker mi smo se takih izbruhov že zdavnaj naveličali, obenem pa prišli do prepranja, da oholi brikratje so radi nas tu, ne pa mi radi njih, da pa oni ne plačujejo nas, pač pa jim mi slovenski kmetje in naši trdi žulji pomagamo, in prav dobro pomagamo, da se prerijejo skozi življenje. Potem se pa še upajo nas sramotiti. Ako cel teden delam in za davke služim, imam kmet pač pravico si privoščiti v nedeljo kozarček vina v razvedriču, in če sem svojo grudo sam obdelal in sam zanj davke plačujem, imam tudi pravico, da od kmečkih žuljev plačani birokrat na moji rodni grudi respektira tisti jezik, ki ga jaz govorim in ki je že tisoč let pri nas na Gorenjskem edini domači jezik.

Novomeški demonstrantje „hudodelci“

Gresnik.

V naših vrstah je še vedno dovolj grešnikov, ki jih dogodki 20. septembra še niso naučili, da je nam treba energične osamosvojitve na gospodarskem polju Menili smo, da bodo proti temu načelu grešile zgolj zastopnice lepega spola, nismo pa bili pripravljeni na to, da bi jih v tem oziru celo prekašali gospodje. In vendar je tako! Vse narodno občinstvo se je zgrajalo, ko se je izvedelo, da hodijo razne narodne dame iz strahu pred javnostjo po skrivenih potih in skozi tajna vrata v gotove prodajalne. No, tudi nekatere narodne gospodje ne nastopajo nič bolj junakško. Tako si je dal uradnik g. M. R. prinesel na ogled v pisarno zlatnino od Meiseta. Zlatnino pa je šel kupovat zvečer, ko se prodajalne zapirajo. Seveda ni šel v prodajalno pri vhodu, ampak skozi vežo do zadaj. Tudi g. K. je v zadnjem času kupil več stvari pri Mesecu, doma iz Ribnice. G. L. s Planine je šel junaka mimo Meiseteve prodajalne rekoč: »Si ne upam notri!« Ko mu je pa Mesec, na pragu stoji rek: »Tisti je že zaprt, ki je nas v »cajtnge« dajal!«, je hrabro zavil v prodajalno in nakupil, kar mu je srce pozelelo. — Pri Perschetu se še tudi nekatere narodne dame stalne odjemalke, ki nemški kramljajo nosijo svoj denar tistim, ki pravijo: »Doch am frechen — notabene — ist in Laibach der Slovence.« Gospa V. je te dni kupovala pri tej trdki. — V Žužemberku je narodna gostilna Pehani, ki še vedno naroča in toči Koslerjevo pivo. A tudi v Ljubljani so še narodnjaki, ki v svojih gostilnah točijo pivo iz nemških pivovaren, ki prispevajo od prodanega piva za nemški »Schulverein«. Tako toči na primer g. Novakov, še vedno pivo iz nemške budjejeviške pivovarne. — Razni slovenski trgovci in obrtniki pošiljajo svoje otroke še vedno v nemške šole v Ljubljani in drugod. Ali bo treba tudi za to sestaviti imenik? Stvar je taka, da bomo tudi s tem prišli na dan, če bo treba! Kaj se bodo ti grešniki spokorili? Zadnji čas je že za to!

Umazana konkurenca Ijubljanskih nemških trgovcev.

Po ljubljanskih predmetjih dobimo na vsak korak branjarjo. Lastniki teh branjarij so ljudje, navadno ženske, ki kupujejo svoje potrebščine pri večjih trgovcih v mestu. Ker delajo z majhnim dobičkom, gledajo na vsak krajcar. To vedo nemški naši trgovci in znali so si pridobiti večino teh prodajalcev v svoje roke s tem, da so jim dajali kak procent več profita, kot so ga imeli drugod. Seveda so jim pa pri tem dajali tudi slabše blago. Zdaj ko je v Ljubljani in skoraj povsed po Slovenskem nastal boj proti nemštvu, je nekaj teh lastnikov in lastnic branjarij pokazalo nemškim trgovcem hrbit. Ker so ti trgovci izgubili krasne dobičke s tem, trudijo se na vse načine, da bi si dobre odjemale in odjemalke pridobili nazaj. Znaani so nam slučaji, da ponujajo nemški šperijski trgovci kar pod lastno ceno razno blago, le da bi prvezali branjeve in branjeve na se. Prodajalne blaga pod lastno ceno je umazana, nereelna konkurenca. Nemški trgovci se je poslužujejo, da bi oskodovali slovenske trgovce. Opozarjamone, ki žive v predmetjih in kupujejo v branjarijah, da zahtevajo od njih lastnikov in lastnic, da si naročajo blago le pri slovenskih trgovcih in ne pri nemških. Slovenski trgovci nima nič slabšega blaga kakor Nemec, pač pa boljše. Naj nemški trgovci prodajajo Nemcem!

Vojni minister o krvavih dogodkih v Ljubljani.

Budapest, 21. oktobra. V vojnem odseku avstrijske delegacije je govoril danes vojni minister Schönach o dogodkih v Ljubljani. Na podlagi izpovedi državnih mestnih in civilnih oseb je minister konstatiral, da se je na oddelek poročnika Mayera metalo kamenje, vojake se je zasramovalo in jih grozilo. Po opevovanem (?), brezuspešnem pozivu, naj ne međejo kamenja, je bil Mayer primoran, potisnuti množico z bajonetom nazaj. Poprij se je dal predpisani signal »Sturm«. Komando »Laden« je imelo uspeh, da so bili ljudje potisnjeni proti mostu. Ker pa so se nasiljava ponovila, izdal se je ukaz »Schiessen«. Preden pa je sledilo nadaljno povelje, počil je streli, katerem jih je sledil devet. Nato (?) se je takoj dalo povelje »Feuer einstellen«. Da bi bili vojaki leteli za bežečimi, ni resnica. Ta vest je nastala pač vsled tega, ker so orožniki hiteli za bežečimi. Posamezno streljanje brez ukaza je bila gotovo napaka, toda stvar si je naravno razlagati s tem, da je vladal velikanski hrup, da skoraj (?) ni bilo razumeti ukazov, nadalje pa tudi s tem, ker so bili vojaki vsled zasramovanj in grozjenj (?) hudo razburjeni. Poveljnik po obstoječih predpisih ni bil le upravičen, temu očelo dolžan, rabiti orožje. Napaka je le bila, da se je storilo to po posameznih vojakih brez povelje. Tako si je tudi razlagati (?), da se ni izstrelila salva, temu deset (?) posameznih strelov. (Vojak je bil le 7!) To je tudi dokaz (?), da se vojaki čutili v nevarnosti. Minister je

vidi, hočejo tirati stvar do skrajnosti. Se vedno stikajo žandarji po hišah v mestu in okolici. Karakteristično za sedanje odnosajo je dejstvo, da je v eni zadnjih ovadbi stavila žandarmerija tudi predlog: »Dieser Fall verdient strengste Untersuchung und exemplarische Bestrafung!« Ali ji je dal mogoče okrajno glavarstvo ukaz, naj žandar obenem ovadbo juridično kvalificira in predloge stavi? Zdi se nam to mogoče, ker je vsakemu znano, ki ima z okrajnim glavarstvom kaj opraviti, da se gospodje v paragrafih kaj malo spoznajo. Edino § 11. iz cesarske naredbe iz leta 1854, je tudi najmlajšemu praktikantu dobro znan. Na drugi strani pa gotovi gospodje segajo po najpodlejših sestvih, da se nizkotona maščujejo nad vsakim, ki le kolikaj slovensko čuti in ki se ne da njim po volji izrabljati. Spojnostovo se tako širi, da je oponoriti občinstvo na skrajno previdnost! Čujemo, da je cela vrsta tukajšnjih uradnikov denuncirana navzgor, dasi je znano, da se ravno naše slovensko uradništvo žalibog nikdar aktivno ne udeležuje političnih bojev in se le malo poslužuje po državljanских zakonih zajamčenih pravic, med tem ko vidimo pri Nemcih ravno nasprotno. Tako daleč smo že prišli, da se mož, ki se nosi kot prva glava v Novem mestu in čigar nadutost je pri nas že v pregovoru, ne more spominjati besed, s katerimi je obdolžil nekega občespoštovanega uradnika, da je v zvezi z zadnjimi demonstracijami! Zadeva se ima rešiti pred sodnim forum; prepričani smo, da dobi ta kaivalir tam zaslužen odgovor, s katerim upamo, da konča tudi njegovo paševanje v mirnem Novem mestu. Čudno je, da imajo ti gospodje tako kratek spomin in da pozabijo često tudi to, kar so pred pričami izjavili. Tako hoče baje pozabiti tudi neki drugi gospod na vlogo, v kateri je nastopil pri demonstracijah. Opozorimo gospoda preiskovalnega sodnika, da se prepriča iz izpovedi vseh prič, ki so bile poleg, da je gospod Pilzhofer pri snemanju napisov nastopal kot javni organ. Zagrozil je tudi demonstrirajoči množici, da pokliče orožnike. Če je pa nastopil kot privatna oseba, kar baje sedaj trdi, tedaj ga smatramo demonstrantom! Iz verodostojnega vira smo tudi izvedeli, da hočejo gospodje pri glavarstvu vso krivdo radi aretacij in zasedovanja teh nedolžnih žrtev od sebe odvaliti, kar se jim pa ne bode posrečili; javnost dobro ve, kje ima iskati prvočrtele cele gonje. Povemo tudi, da je nemški »Apotheker Bergmann« od vseh prizadetih edini zahteval odškodnino za namazana vrata v znesku 20. kron. Brezobjektost od one strani, brezobjektost od naše, to bodi deviza, po kateri se ravnaj vsak! — Vsako obrekovanje, vsaka obdolžitev in žalitev mora pred sodiščem! Čujemo, da se je gradiva v tej smeri proti našim nasprotnikom že precej nabralo. Izgubljen čas bi bil bavit se slednjem še z našim Francijljonom, ker je znan v celiem mestu kot nekaj »Gašperl«. Pustimo mu radi tega tudi njegov »Z«; zanima se pa zanj neki gospod in dvomimo, da ostane v prihodnje »Der unbescholtene österr. Staatsbürger!«

Vojni minister o krvavih dogodkih v Ljubljani.

Budapest, 21. oktobra. V vojnem odseku avstrijske delegacije je govoril danes vojni minister Schönach o dogodkih v Ljubljani. Na podlagi izpovedi državnih mestnih in civilnih oseb je minister konstatiral, da se je na oddelek poročnika Mayera metalo kamenje, vojake se je zasramovalo in očelo dolžan, rabiti orožje. Posamezno streljanje brez ukaza je bila gotovo napaka, toda stvar si je naravno razlagati s tem, da je vladal velikanski hrup, da skoraj (?) ni bilo razumeti ukazov, nadalje pa tudi s tem, ker so bili vojaki vsled zasramovanj in grozjenj (?) hudo razburjeni. Poveljnik po obstoječih predpisih ni bil le upravičen, temu očelo dolžan, rabiti orožje. Napaka je le bila, da se je storilo to po posameznih vojakih brez povelje. Tako si je tudi razlagati (?), da se ni izstrelila salva, temu deset (?) posameznih strelov. (Vojak je bil le 7!) To je tudi dokaz (?), da se vojaki čutili v nevarnosti. Minister je

konstatiral, da ni letelo kamenje, temu tudi opeka in steklenice in da so bili vojaki res

iz Avstrije in Ogrske. Tudi se tak vojni material ne bo smel prevažati skozi Avstro Ogrsko.

Izjave srbskega vojnega ministra.

Dunaj, 21. oktobra. Neki avstrijski diplomat ve pripravljati, kak gorov je imel srbski vojni minister v skupščini, ko je predlagal 16 milijonov v vojne svrhe. Minister je baje rekel v svojem utemeljevanju, da srbska armada nikakor ni nezadnata. Avstro Ogrska more postaviti na bojišče proti Srbiji kvečemu 300 000 mož, dočim ima Srbija 250 000 vojakov. Razum tega se sestavi rezerva iz prebivalstva, ki je sposobna za oranje. Ta rezerva bi se koncentrirala na severni meji Srbije ter bi na eni strani razbremenjevala glavno srbsko armado v njenih operacijah, na drugi strani pa vzemirja sovražnika na Hrvatskem. Najvažnejši faktor pa bi bila vstaja prebivalstva v Bosni in Hercegovini. Že davno pripravljeno revolucionarje gibanje v teh dveh deželah bi smelo izbruhniti šele tedaj, ko bi srbska armada prišla na Drino ter bi prišli na pomoč tudi Srbi iz Turčije. V vilajetu Kosova, v sandžaku Novi pazar in v Albaniji je v tem oziru vse pripravljeno.

Vstaja v sandžaku Novi pazar.

Kotor, 21. oktobra. V Črni gori se je sestavilo več čet, ki čakajo, da zapusti avstrijsko vojaštvu Sandžak, nakar gredo skupno s srbskimi četami, ki se zbirajo pri Uvcu, delat vstajo v Sandžaku.

Pogajanja med Bolgarijo in Srbijo.

Carigrad, 21. oksobra. Bolgarski državnik Dimitrov je konfiral v imenu kralja Ferdinanda z velikim vezirjem, na kakšni podlagi bi bilo mogoče doseči bolgarsko-turško vojaško konvenco.

Sofija, 21. oktobra. Turčija je baje pripravljena, priznati Bolgariji neodvisnost z državnopravno omejito, da se neodvisnost ne sme raztegati na Vzhodno Rumelijo. Turčija predlaga, naj se Bolgarija in Rumeija združite le na podlagi personalne unije.

Boji na bolgarski meji.

Solun, 21. oktobra. Blizu Džumave je bil mejni spopad med Bolgari in Turki. Ubihit je bilo 70 Bolgarov in 10 Turkov.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 22. oktobra.

Zopet zaplenjeni. Snožno številko so nam zopet zaplenili in sicer zaradi več kot ponižne notice o kornem poveljniku Potioreku in radi notice, v kateri smo dobosedno ponatisnili članek v Gradcu nekonfisciranega graškega lista „Arbeitsnehmer“.

Ljubljanski dogodki v delegaciji. Poslanca Klofača in dr. Korošec sta v vojnem odseku avstrijske delegacije obširno razpravljala o dogodkih 20. septembra. Bodi jima za to izrečena topla zahvala. Vojni minister Schönaich je v včerajšnji seji rečenega odčeka odgovarjal na pritožbe poslanca Klofača in Korošca. Ta odgovor je absolutno nezačakovljiv in upamo vsled tega, da bodo slovenski delegati ministra Schönaicha zavrnili kakor zaslubi v izministrovga odgovora iz vajali konsekvence. Slovenski poslanci naj radikalno nastopijo in vsi do zadnjega bomo na njihovi strani in pojdemo zanje v ogenj. Najprimernejši odgovor, in sicer od govor, ki ga zahteva slovenska čast, bi bil, da slovenski delegati, kakor in mož glasujejo zoper proračun vojnega ministra. Niti vinaria za vojaške namene, to bodi parola slovenskim delegatom.

»Kreditverein« »Kranjske hranilnice« je začel, kakor smo že poročali, odpovedovati kredit slovenskim trgovcem in obrtnikom. Godi se to iz političnega in iz narodnega nasprotstva, ne iz kupičkih razlogov. Dokaz tega je, da je »Kreditverein« odpovedal kredit tudi g. Korsiki. Vsakdo ve, da je g. Korsika kako dobro situirana trgovca, obrtnik in hišni posestnik, ki lahko vsako minuto dobi denar kjer hoče. Zajak mu je torej hranilnični »Kreditverein« odpovedal kredit. Samo iz političnega in narodnognega nasprotja. Ta slučaj kaj lepo osvetljuje besedievanje dr. Egra in »Kranjske hranilnice« v anonimnem letaku, osvetljuje pa tudi besede, ki jih je pisal gospod knezoškof o ljubezni Nemcov do Slovencev.

Kreditno društvo pri Kranjski hranilnici je 157. slovenskim strankam odpovedalo kredit. Nam prav! Hranilnica bojkotira Slovence, posledice, ki izhajajo iz tega, leže na roki. Radovedni smo le, kako bo c. kr. deželna vlada nastopila proti »Kranjski hranilnici«, katera bojkotira Slovenia!

Zahvalev pojasnila, Iz Metlike se nam piše: V naši davkarji

vladajo nekako čudne razmere. Od kar je prišel sem za davkarja Kočevar Jaklitsch, se v davkarji sploh ne sliši slovenske besede in nemščina ima povsod prednost. Ali se je res g. davkar tako daleč spozabil, da je za ukazal uradnikom v uradu samo nemško govoriti? Mogoče je vse, sicer bi pa žeeli malo pojasnila. G. davkar naj se pa že spomni, da ni več v blaženem Kočevju, ampak da je že nekoliko mesecev na popolnoma slovenskih tleh in da je prisluščen na prvem mestu. Ako pa tega noče sprevideti, bodoemo pa že skrbeli, da bode imel prej odhodnico, kakor si jo sam želi. Na zdar!

Graski Nemci se sramujejo svojih hrastniških bratcev, kar je razvidno iz tega, da »Tagespost« niti ne omeni v poročilu zadnje seje, zboru interpelacije posl. Roša, v kateri popraša namestnika po vzroku, zakaj je dobila slavna hrastniška žandarmerija analog, pobrati letake, v katerih opisuje prejšnji hrastniški nadučitelj Tanzer razne umazanosti »Nemcev« Wiltschnigga, Wouka, Bösskarrja itd.

»Rache für Laibach«. S to devizo so naskočili dne 19. septembra 1908 mariborski nemčurji »Narodni dom« in razbili 66 šip. Nastalo škodo so cenili sodniški izvedenci na 859 K, v resnicu pa je pobila razgrajajoča polpa šip za 928 K 71 vin. Brez dvoma dobi vsak mariborskih razgrajalcov od nemške družbe »Erste Wiener-Spiegelglas-Versicherungs-Gesellschaft« na Dunaju povzročeno pismo za uslužbo, izkazano ji s tem, da je pripomogel oškodovati nemško zavarovalnico za 928 K 71 vin, kateri znesek je nemška družba izplačala lastnici »Narodnega doma« kot odškodnino na zavarovalnini za pobite šipe.

Praga in Ljubljana. Kakor je razvideti iz poročila v listih, metalo se je o prilikl zadnjih demonstracij v Pragi kamenje na vojašto. Da, na nekega polkovnika je prišel likalo, ki ga je zadelo na vrati. Častniki so na to paž z golimi sabljami skočili proti oknu, iz katerega je navidezno priletelo likalo — toda streljalo vojašto ni.

Prispevki k nemški kulturni. »Leipziger Neueste Nachrichten« imajo v svoji izdaji z dne 4. t. m. to le pesem, naslovljeno »Guter Rat in höchster Not«:

Knotig, schlotig, rüd' und frech
Ist der nationale Tschech?
Frecher noch um ein'ge Grad
Ist der lausige Kroat;
Doch s'm fechsten — notabene! —
Ist in Laibach der Slovener;
Was der Erdball trägt an Knoten,
Alle hat er überboten,
So ein Rauhbein, solch gemelnes,
Gibt es außer ihm wohl keines.
Weist du, Deutscher, was ich
meine?

Hau dem Frechdachs doch mal
eine!«
Tako pišejo ne morda zakotni nemški listi, marveč resni, velegledni, kakor so n. pr. »Leipziger Neueste Nachrichten«. Sedaj pa naj citatelji primerjajo s temi izbruni nemške besnosti pisavo slovenskih listov ter pre sodijo, kje, na kateri strani je kultura!

Novomeške demonstracije. Okrožna sodnija v Novem mestu vabi na dan 22 t. m. ob 3. popoldan jurista O. Jéruda, ključavnicevra. Pri stoua in časnikevra Lakerjna s sledenim pozivom: »Da se zasišo o ob dolžitvi o kr. državnega pravduštva š. 98 k z, pozivate se na dan 22. okt. 1908 popoldne ob 3 pred to sodnijo v sobo št. 31. C kr. okrožna sodnija v Rudolfovem odd. III., dne 20. okt. 1908 Podpis nečitljiv.« Nebroj priče je že bilo zaslanih ter se že zasiljajo.

»Russkoje Slovo« piše: čast otvrdi korabelskih gvardemarjan ušla v Ljubljano na granični eksklavni območju Slava. Drugačji čast otvrdi ostala v Ljubljani do dneva...

Iz srednjetošolske službe. Na I. in II. dižavni gimnaziji v Ljubljani bo poučeval v šolskem 1908/9 francoski prof. gosp. Friderik Juvarčič, laščno g. dr. M. H. Opeka, na nemški gimnaziji v Ljubljani pa italijanski prof. Alf Eiseberg.

Iz sedne službe. Avskultant Alojzij Ehrlich je imenovan za sodnega pristava v Črnomlju.

Iz politične službe. N. mestni svetnik v Trstu Al. Fabiani je dobil naslov in značaj dvornega svetnika.

Iz šolske službe. Učitelj Franc Rigler je premeščen iz Loškega potoka v Hotič. Na njegovo mesto pa pride absolutirana učiteljska kandidatinja gđ. Marija Einspiller.

Politično in izobraževalne društvo za dverski obraz v Ljubljani. Otvoril ciklus svojih predavanj z javnim predavanjem g. odvetnika dr. Antona Svilija o »Naših državljanških dolžnostih in pravicah (Državna ustava)« v sobo, dne 31. t. m. ob pol 9. zvečer v restavraciji »Narodnega doma« v Ljubljani. Predavanje, ki bo vseka-

kor poljudo, poudano in zanimivo, naj se udeleži občinstva.

Nove šope so včeraj končno vendar le dobiti v kasini. Nastalo hladnejše vreme je kasino le do tega prisliško, čeprav so se prej rotili, da tega dokaza slovenskega »barbarizma« ne spravijo s sveta nikdar.

»Društvene godbe ljubljanske« občni zbor se vrati — kakor je že objavljeno — vnovič jutri, v petek, ob 8 zvečer v hotelu »Ilirija.«

— Ker je bil zadnji občni zbor radi preslabe udeležbe neslepčen, prosijo se člani ponovno vladno, da se vsaj tega občnega zboru zanesljivo in številno udeleže, ker se morajo radi preosnove Društvene godbe v koncertni orkester razpravljati in rešiti važna vprašanja. Po številu navzočih članov naj se spožna tudi zanimanje za to naše tako važno kulturno podjetje.

Vprašanja o bodočnosti Ljubljanske društvene godbe. Slovenska Ljubljana! Pred tednom dni se je vršil prvi občni zbor ljubljanske društvene godbe. Da si je pri tem Ljubljana izpostavila sama sebi žalostno spričevalo o izvrševanju gesla: Svoji k svojim! to stoji pribito ob dejstvu neskrepljenosti občnega zabora vsled premale udeležbe. Ampak pri našem zagrešek se da jutri t. j. petek zvečer pred drugim občnim zborom popraviti ob toliko bolj sijajni udeležbi. K temu nekoliko komentara v pojasnili splošni javnosti. V Ljubljani imamo sedaj dve godbi: Ljubljansko društveno in vojaško. Da godba tistega polka, katerega pušča so streljala na naše nedolžne žrtve, ne more nikdar več sodelovati v lokalnu, kjer je le en Slovenc, še manj pa pri prireditvah narodnih društev, za to nam niti skrbeti treba ni, ker je vojaško poveljstvo samo že dovolj za to skrbelo. In to ne velja le za mesto Ljubljano, marveč za vso slovensko deželo. Preostaja nam torej ohraniti le to, kar že imamo: našo Ljubljansko društveno godbo. In ne le to samo ohraniti, marveč ji ugotoviti obstoj, bodi sveta narodna dolžnost cele slovenske Ljubljane in že upoštevamo, da je veliko slovenskih večjih krajev, ki radi ponanjkanja lastne godbe morajo reflektirati tudi na ljubljansko godbo — tudi dolžnost Slovencev izven Ljubljane. Da naše žrtve niso zaston, o tem nam priča sijajen vrhunc dovršenosti koncertnega orkestra, ki je izšel iz prvotne navadne Društvene godbe. Da je sijaj uspehov naše godbe ob požrtvovanosti »Glasbeno Matice« in strokovnjaškem vodstvu vrlega kapelnika g. Talicha postal nevarna senca za vojaško godbo, o tem nam priča naravnost fenomenalno pismo, katerega sta pisala vojaški godbi pripadajoča: Dō fler in kapelnik Christof očetu nekega tam izstota pivšega novega člana naše godbe in o katerem so se ukrenili potrebitni koraki na pristojnem mestu. In končno še neka v pojasnilo. Čujemo namreč, da mnogi ne poznavajo razmerja med naslovom »Društvena godba« in »Koncertni orkester«. »Koncertni orkester« ni prav nič drugačen nego »Ljubljanska društvena godba«, ki se je kakor smo zgoraj označili, v novejšem času povzpela iz nekdanje priprostosti do sedanjega vrhuncu. Vsekakor pa je treba to ne poznamej, nevejši preosnov nejasno razmerje dosledno urediti; tudi to bodi namen jutrišnjega občnega zabora. Ta bo imel odločiti: 1. Ali ostane doseđanje imen in pravno ter upravno razmerje; ali se spoji društvo popolnoma z »Glasbeno Matice«; ali pa se najde modus le bližnjega stika med obema društвoma. To kolikor je nam že v tem oziru oficijalno znanega. Preostaja pa še mnogo drugih vprašanj rešiti. Tako na pr. kako v božične gledi godbe odpomoci našim bratom na deželi, ki so doslej naročali vojaško godbo celo izven garnizije ljubljanske. Ali bi ne kazalo vsaj za predpustno sezono našo godbo ojačati, z ozrom na potrebo dežele? Ali bi ne bilo umestno, da se to v vrhu tudi Slovenci izven Ljubljane zanimali za to vprašanje, pred vsem kot podporni člani ljubljanske godbe? In končno, ali bi ne bilo umestno, da bi se našel kak primern modus, da bi bila Ljubljana tudi godbena Matice za celo Kranjsko, kjer bi se naobraževal bodoči naračaj za večje kraje cele dežele? Slovenska Ljubljana! Še eukrat: Tvoja sveta dolžnost je rešiti ta in tu neizražena vprašanja z vedjo vnemo in podporo in tako ugotoviti bodočnost naše Društvene godbe.

Slike naravnih žrtev in mrtvaka spreeda na steklu je dal napraviti trgovec s papirjem gospod Jernej Bahovec na Marijinem trgu. Slike predstavljajo: Adamiča in Lundra, ležeča na mrtvaka odru; mrtvaki spreeda na Dunajski cesti; zastavonoša sokolstva v spreeda; mrtvaki voz s mrtvimi truplom Iv. Adamiča in mrtvaki voz s mrtvimi truplom R. Lundra na Sv. Petra cesti. Slike so posebno primerne kot okrasne mize. Vsaka posamezna slika stane 1 K 80 vin. Pripomoremo slovenskemu občinstvu, naj si v trajen spomin septembarskih dogodkov omisli slike.

Sklicanje hrvaškega sabora. Budimpešta 22. oktobra. Madžarska vlada se je odločila dati sklicati hrvaški sabor sred meseca novembra. Saboru se predloži zlasti proračun za celo leto 1908 in 1909.

Dementi srbskega ministra dr. Milovanovča.

Berlin, 22. oktobra. Napram zastopniku »Lokalangeigerja« je srbski minister zunanjih del dr. Milovanović najodločeno dementiral vest, da bi med kraljem Petrom in prestolonaslednikom Gjorgjem obstojalo kakršnokoli nesoglasje v politiki ali v zasebnem življenju.

Delegacije.

Budimpešta, 22. oktobra. Delegacija je danes sprejela po obširni debati proračun vojne mornarice. Med drugimi so govorili k predmetu potencialnih vojne mornarice Montecuccoli, Exner in Schuhmeier. Poldne ima sej odsek za zunanjih del, ki bo razpravljal o aneksiji Bosne.

Turčija in evropska konferenca.

Carigrad 22. okt. Med ministri skim svetom je prišel v dvoranu angleški poslanik in je imel daljšo konferenco z velikim vezirjem. Ministrski svet še ni nič definitivnega sklenil glede udeležbe Turčije na evropskem Kongresu.

Carigrad 22. okt.

Magistrat v Celju je na včerajšnjem semiju delal pri sejmarjih natančno razliko po narodnosti. Slovenski čevljarij so odkazali štante na kraju, kamor nihče ne pride, dočim so bili nemški čevljarij nameščeni na prometni Graški cesti.

Tatvini. Danes ponoči je dosedaj še neznan tat s ponarejenim ključem odprt gostilniško barako na dolenskem kolodvoru in odnesel gostilničar Anton Vidru 60 K denarja, niklasto uro z verižico, vredno 10 K, zlato moško verižico z obeskom, vredno 60 K in 4 zlate prstane, vredne 42 K. Pred nakupom se svari. — Mesarskemu pomolniku Franc Peru je bilo pred 14 dnevi iz odklenjenega stanovanja ukrazen 12 K denarja. Storilec je znan.

Kanarka je ujemel delavec v predilnici Ivan Kramar. Lastnik ga dobi pri njem nazaj v Kolodvorskih ulicah št. 37.

Izgubljeno in najdeno. G. Marija Staretova je izgubila zelen plet. — Neka mama je izgubila denarnico z manjšo denarjem. — G. Viktor Sedej je izgubil zlato iglo. — Posetnica g. Ivana Starinova je izgubila prost bankovec za 100 K. — Izvošček Fran Oblak je izgubil dve voznici oblečenje.

— Stražnik Anton Kotnik je našel ročno žensko torbico. — Stotnik gosp. pl. Jožef Schrey je našel denarnico z manjšo svoto denarja. — Mehniški vajenec Jožef Gorc je izgubil bankovec za 10 K.

